

Fylkesmannen i Innlandet

Rapport

06 | 2020

Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2018

Av Jon Bekken

Fylkesmannen i Innlandet
Rapport nr. 06 | 2020

Forfatter: Jon Bekken.
Tittel: Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2018.

ISBN: 978-82-8410-009-8

Forsidebildet: Teleskopfoto av deler av en større flokk med kortnebbgjess som
rastet i Svartelvdeltaet den 11. oktober.
Foto: Jon Bekken

© 2020 Forfatterne

Rapporten er lisensiert under «Creative Commons Navngivelse – Ikke Kommersiell – Del På Samme Vilkår
3.0 Norge»-lisensen som er gjengitt her: <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/no/>

Biolog Jon Bekken, Åshøgdeveien 620, 2360 Rudshøgda

tlf. 47 28 44 88 E-post: JonBekken@broadpark.no

Tittel: Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2018	Emneord: Fugletrekk Våtmarksfugler Åkersvika naturreservat
Telling: Norsk ornitologisk forening, Hamar lokallag Rapport: Jon Bekken	Dato: Desember 2018
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Hedmark	Oppdragsreferanse: Ragnar Ødegaard

Sammendrag

Tellingene av trekkende våtmarksfugler i Åkersvika naturreservat begynte allerede i 1974. Etter fem års opphold ble tellingene tatt opp igjen i 1984, og har deretter fortsatt etter samme metodikk. Antallet fugler som raster i området er avhengig av mange faktorer, som bestandsstørrelse, tilgang på egnet føde, vannstand, konkurranse med andre rasteplasser, og forstyrrelser fra folk og predatorer.

Som de tre foregående år er tellingene i 2018 utført av en gruppe medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening, Hamar lokallag. Det ble gjennomført 27 tellinger på våren og 31 på høsten. Det er telt fugler i seks delområder, fra faste observasjonspunkter. Det ble benyttet teleskop på stativ.

Vårflommen nådde sitt høyeste nivå 124,35 meter så tidlig som 18. mai. Dette er det høyeste flomnivået de fem siste årene. Etter dette sank vannet raskt, og både fiskemåke, hettemåke og makrellterne synes å ha hekket vellykket etter flommen.

Da telleresultatene ble summert opp, viste det seg at den klart mest tallrike arten som tidligere var stokkand, etterfulgt av kortnebbgås, kanadagås, krikkand og gråmåke. Vadefuglene har vært fåtallige i mange år. Dette har først og fremst sammenheng med vannstanden, og med at bestandene er blitt mindre. Høyest antall under tellingene hadde storspove, dernest kom brushane.

I ytre del av vika var det også i år færre fugler utenfor reservatgrensa enn innenfor. På våren var andelen utenfor 36 %, under høsttrekket 10 %. Også i år var storlom eneste art som foretrakk det åpne vannspeilet utenfor reservatgrensa. På våren ble 31 av 40 storlom observert her.

Det ble ikke påvist nye arter i Åkersvika i 2018. Men en rekke mindre vanlige arter ble observert i løpet av sesongen; som tundragås, snadderand, taffeland, dvergdykker og polarmåke. En egretthege besøkte området både i mai og i juli.

Alle observasjoner er lagt inn i Artsobservasjoner samme dag som tellingene ble utført. Leveransen består i tillegg til denne rapporten av et regneark med telleresultater for de 38 vanligste artene dag for dag delt på seks delområder, og papirutskrifter av observasjonene for hver telledag.

Innledning

Åkersvika er ei grunn bukt på østsida av Mjøsa, i kommunene Hamar og Stange i Hedmark. De to elvene Svartelva og Flagstadelva danner hvert sitt delta. Vika blir via disse elvene tilført store mengder næringsstoffer fra frodig kulturlandskap på næringsrik berggrunn. Det bidrar til høy biologisk produksjon og stort artsmangfold.

Naturreseptet ble opprettet 26. juli 1974, med en utvidelse i 1984, og en justering av grensa i 1992 i forbindelse med bygging av skøytehallen Vikingskipet til de olympiske leker. Den 22. januar 2016 ble det areal som en firefelts E6 vil dekke tatt ut av reservatet med 126 dekar, og det ble lagt til nye 175,5 dekar, slik at verneområdet nå er på 4.238 daa. Ved sommervannstand er ca. to tredeler av reservatet åpent vannspeil (Figur 1).

Våren 1974 tok fugleforeningen initiativet til mer systematiske registreringer av fuglelivet i Åkersvika. Denne første runden av trekkteilinger varte til 1978. De to siste årene ble det også telt fugler under høsttrekket. For årene 1979 til 1983 foreligger det mer tilfeldige opplysninger om fugletrekket. Våren 1984 ble de systematiske teilingene tatt opp igjen, og de har fortsatt fram til i dag. Under vårtrekket har teilingene startet 1. april, og det har vært telt fram til 1. juni.

Høstteilingene har startet 1. august og har fortsatt til slutten av oktober, eller til is og kulde har sendt fuglene sørover. Fra 2003 til 2014 ble alle teilingene utført av Kjell A. Kristiansen (Kristiansen 2014). Fra våren 2015 har en gruppe medlemmer av Norsk Ornitologisk Forening, Hamar lokallag tatt over teilingene. Telleteamet i år har bestått av Grete Finstad, Brit Rennemo, Odd Erik Bergundhaugen, Per Jan Hagevik, Jon Lurås og Jon Bekken.

Figur 1. Åkersvika naturreservat med de nye grensene fra 22. januar 2016. Kilde: Naturbase.no.

Metodikk

Fra 2016 er område IV, den ytre delen av Åkersvika delt i tre; mellom bruene, ytre del av reservatet, og nærmeste del av Mjøsa utenfor reservatgrensa. Det er altså telt opp i seks delområder. I hvert av de fire opprinnelige delområdene er det telt fra ett til tre faste observasjonspunkter, som er valgt slik at man har hatt best mulig oversikt alt etter vannstanden. Det er benyttet teleskop på stativ. God sikt er en forutsetning for telling av fugler over til dels store avstander. Noen få tellinger har blitt utsatt pga. regn eller tåke.

Hvilke faktorer påvirker antallet fugler i Åkersvika?

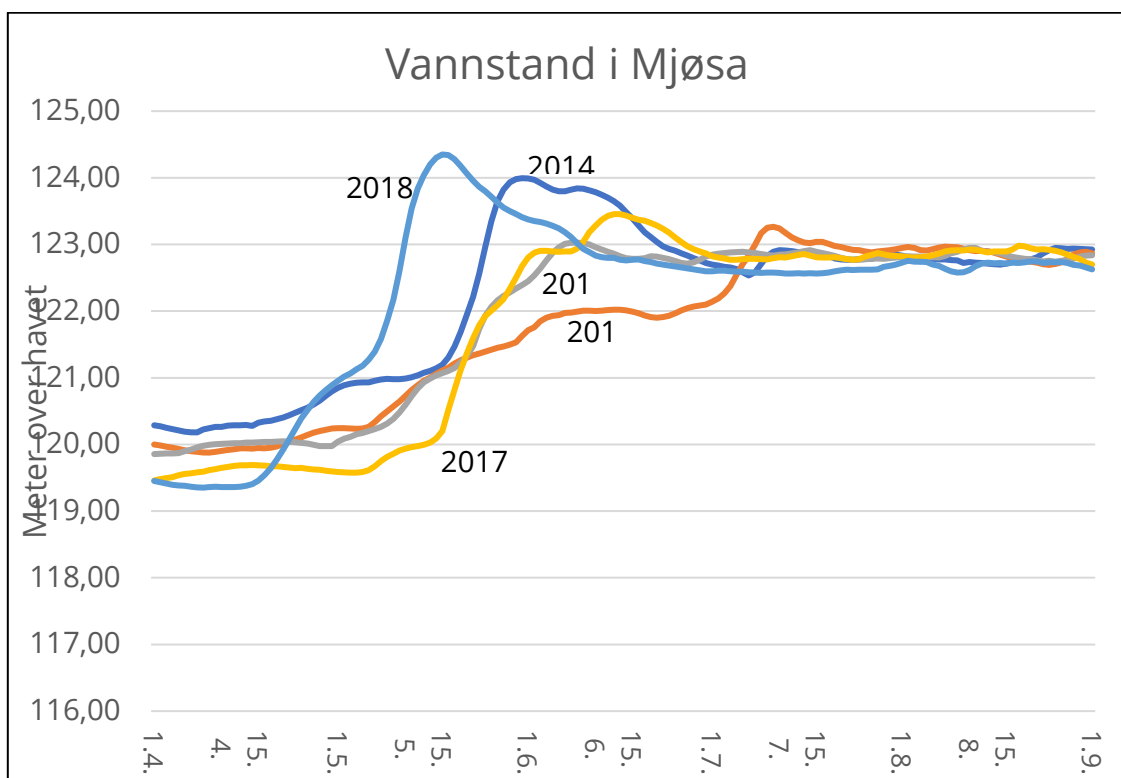
Åkersvika er omringet av menneskelig virksomhet, og også i selve reservatet vil turgåere, folk som slipper løs hunder, fiskere på vandring mellom de tillatte fiskesonene, og kano- og kajakkpadlere påvirke hvor fuglene oppholder seg. Fra 2017 og mye mer i årene som kommer vil forberedelser og bygging av firefelts E6 medføre forstyrrelser og store endringer i områdene langs traséen. Også naturlige faktorer påvirker hvor fuglene oppholder seg. Rovfugler vil kunne skremme fuglene mellom deltaene, og fra deltaene og ut til området ved Vikingskipet, og herfra og ut til munningen av vika.

Det antallet av en art vi observerer rastende er påvirket av en rekke faktorer. Vi kan dele dem inn i:

- Faktorer knyttet til Åkersvika, som vannstand, tilgang på næring, og forstyrrelser fra trafikk, folk og predatorer
- Konkurransen fra andre rasteplasser
- Bestandsstørrelsen

Vannstanden i Mjøsa

Figur 2 viser en sammenligning mellom vannstandsutviklingen i sommerhalvåret 2014 til 2018.

Figur 2. Vannstanden i Mjøsa 1. april til 1. september i 2014 - 2018.

Kilde: Glommens og Laagens Brukseierforening.

Når de første trekkende våtmarksfuglene ankommer i mars, er vannstanden lav. Det er vann kun i elveløpene, og mudderflatene er dekt av snø og is. Etter hvert smelter dette, og bunndyrene våkner fra dvalen. Dersom det blir en tørr vår, stopper aktiviteten opp. Men når vannstandens gradvis stiger, blir forholdene gunstige igjen, og vadefuglene kan finne føde videre innover på høyere nivåer i vika.

Da tellingene begynte i månedsskiftet april - mai, var det rundt minus 8 grader, kald nordavind, og deltaene var fullstendig dekket med is og snø, og ikke en fugl var å se annet enn to vipper i anleggsområdet langs E6. Vannstanden var spesielt lav (ca. 119,35 til

119,40 m o. h.) fram til midt i april. Deretter økte vannstanden raskt, og kulminerte den 18. mai ved 124,35 m o.h. Dette er det høyeste vårflomnivået de fem siste årene. -I 2016 og særlig i 2015 steg vannet sakte og jevnt, slik at også de seint ankomne vaderne hadde god tilgang på næring på mudderflater noen centimeter over eller under vannspeilet. I 2015 ga også den moderate vannstanden utover i mai og juni (maksimum 122,02 meter) hettemåkene en sjelden mulighet til å gjennomføre en vellykket hekking på holmen mellom Stangebrua og Dovrebanen. Også de tre etterfølgende årene har måkene gjort hekkeforsøk her, men flommen har satt en stopper for vellykket hekking.

Dersom vannstanden er lav nok, kan man fra midten av juli og utover forvente rastende vadefugler på vei sørover. For å få blottlagte mudderflater med gode næringsforhold inne i de to deltaene, må vannstanden være lavere enn ca. 122,0 m o.h. For å få gode forhold i området ved Vikingskipet, må vannstanden ned mot ca. 121,2 m o.h. Som figur 2 viser, ble det ikke slike forhold for vaderne på tidlig høsttrekk noen av de fem årene 2014 til 2018. I 2018 lå vannstanden mellom 122,45 og 122,92 m o. h. hele perioden fra 1. juli til 1. november.

Resultater

Våren 2018 ble det gjennomført 27 tellinger i perioden 1. april til 31. mai, på høsten ble det 31 tellinger fra 1. august til 20. november. Dersom vi ser vår og høst under ett, har vi en rekkefølge for de mest tallrike artene som vist i tabell 1. Mest tallrik (sum av antall observerte individer) var stokkand. Størst antall på en telledag under vårtrekket var 682 ind. den 24. april. Maksimum på høsten var 665 ind. den 14. oktober. Flokkene med kortnebbgjess hviler i reservatet både vår og høst. Om høsten finner de også noe mat i Svartelvdeltaet, men det meste av næringen finner de ute på åkrene både nær og lenger unna Åkersvika. Når det er mange gjess til stede, er det stadig små og store flokker som forflytter seg, og ikke sjelden skremmes de opp av turgåere, fiskere og kanopadlere. Det største antall på en telledag var 1.600 ind. den 26. april.

Vadefuglene har vært fåtallige i mange år. Dette har først og fremst sammenheng med vannstanden. Om våren er mudderflatene først tørrlagt, og når flommen kommer, oversvømmes de raskt og blir utilgjengelige. Når vaderne trekker sørover igjen, er det fortsatt høy vannstand og lite tilgjengelig føde. Det er også av betydning at bestandene er vesentlig mindre enn for 30-40 år siden. Mange av de artene som tidligere var tallrike i Åkersvika, står nå på rødlista. Høyest antall under tellingene hadde storspove, dernest kom brushane.

Tabell 1. De ti tallrikeste artene under tellingene i Åkersvika 2018

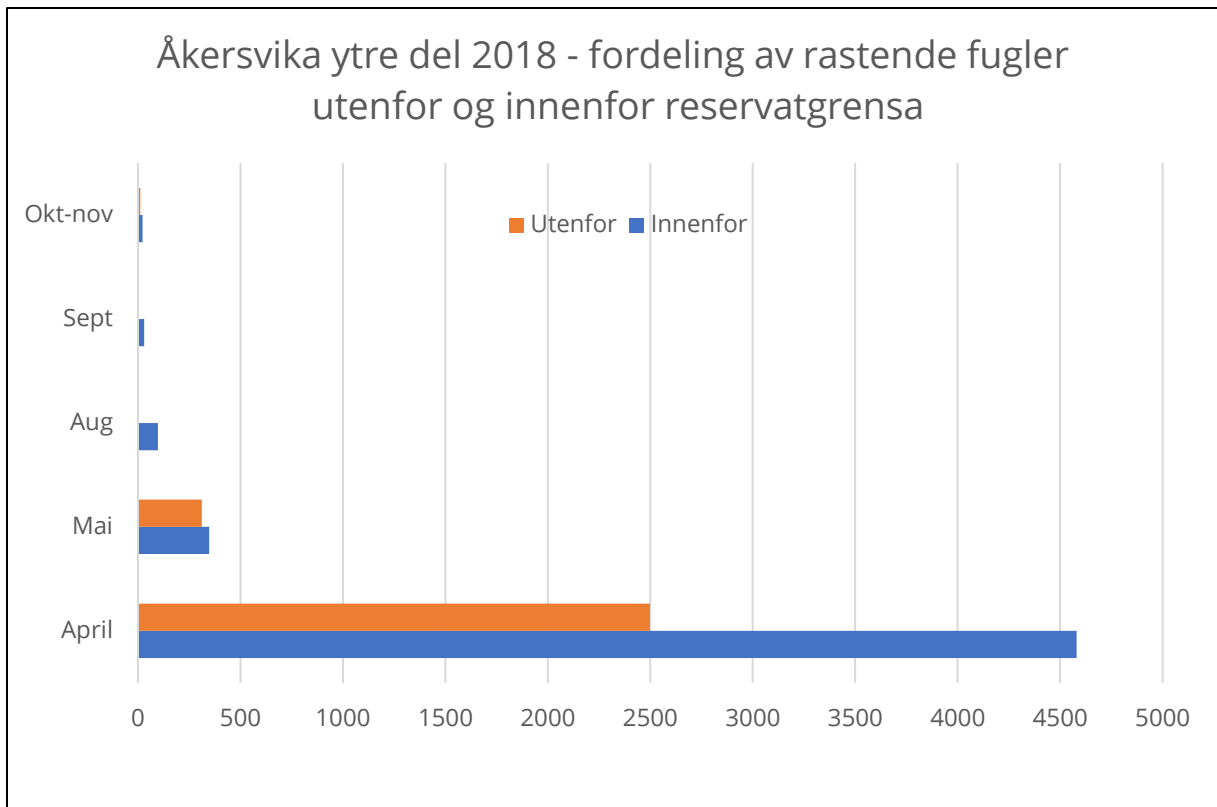
Stokkand	12.225	Fiskemåke	1.404
Kortnebbgås	11.550	Hettemåke	1.165
Kanadagås	6.479	Brunnakke	869
Krikkand	4.949	Grågås	449
Gråmåke	3.112	Sangsvane	412

I år fant hettemåkene en mulighet til å etablere en ny koloni på drivved og plantedeler som hadde strandet på en mudderbanke like vest for E6 i Flagstadelvdeltaet. Den 29. mai var det minst 36 ind. rundt kolonien, og flere av dem lå på reir. De unge hettemåkene som ble registrert, ble enten klekt i denne kolonien eller på industri-tak på Espern og Midtstranda - eller på steder lenger unna reservatet.

Fuglenes bruk av ytre del av Åkersvika

Vi har også i år skilt mellom rastende fugler innenfor og utenfor reservatgrensa i ytre del av Åkersvika, dvs. utenfor Dovrebanen. Som vi ser av figur 3 er bruken av denne delen av Åkersvika størst tidlig på våren når de andre delområdene først har is og senere er tørrlagte og har lite næring for fuglene. Under vårtrekket ble 36 % av de rastende fuglene (2.810 av 7.738 individer) sett utenfor reservatgrensa.

Under høsttrekket var vannstanden høy og de indre delområdene var langt mer attraktive enn den ytre delen. Av det beskjedne antallet fugler her oppholdt 10 % seg utenfor reservatgrensa (17 av 167 ind.). Beregningene er basert på tall for de 38 tallrikeste artene av våtmarksfugler. Prosentandelene i fjor var 28 % for vår og 19 % for høst, og i 2016 13 og 21 %.

Figur 3. Fordeling av rastende fugler innenfor og utenfor reservatgrensa for hver måned.

Også i år var storlom eneste art som foretrakk det åpne vannspeilet utenfor reservatgrensa. Under vårtrekket ble 31 av 40 individer observert her.

Fugletrekket i 2018 art for art

Beskrivelse av forekomsten til hver enkelt art baserer seg dels på Hamar lokallags tellinger, dels på observasjoner som er lagt inn i Artsobservasjoner av lokallagets medlemmer og andre utenom de systematiske tellingene. Mange besøker Åkersvika regelmessig og det legges inn mange hundre observasjoner i løpet av sesongen.

KNOPPSVANE

Ganske sikkert det samme paret som klevte seks unger i Kåteruddammen (dammen sør for Svartelvdeltaet) både i 2016 og 2017, hekket samme sted i år. Det var sein vår, så de ble ikke sett i deltaet før den 7. april. Den 19. april ble de sett ved den faste reirplassen. Den 21. mai var en ekstra voksen fugl på besøk i deltaet. Den 12. juni hadde de klekt de fire ungene. Den 8 september ble en av ungene funnet død. Utover høsten ble familien sett mer uregelmessig. Den 12. november ble en annen svanefamilie med fire ungfugler sett. Siste observasjon av arten var en ungfugl den 14. november.

Svaneungene driver med vingetrening den 26. september. Foto: Brit Rennemo.

SANGSVANE

Arten ble sett under vårtrekket fra 3. april til 11. mai, med maks. antall 9 ind. På høsten opptrådte arten fra 5. september til 23. november, med maks. antall 84 ind. (av dem 69 adulte) i Svartelvdeltaet den 20. november.

SÆDGÅS

To høstobservasjoner, den 4. og 15. november ble enkeltfugler sett i Svartelvdeltaet.

KORTNEBBGÅS

I den ytre del av vika rastet små og middelstore flokker fra 31. mars og utover til 15. mai, med maks. antall 1.000 ind. den 26. april ved Espern. En enkelt fugl ble her helt til 3. juni. De første ind. på høsttrekk ankom 18. september, og de siste ble sett 22. november. Det største antall i Svartelvdeltaet var 1.200 ind. den 1., 2. og 12. oktober.

TUNDRAGÅS

En fugl 26. april i ytre del av reservatet, og en fugl i Svartelvdeltaet den 19. august. Den siste ble bestemt til underart var *albifrons*.

GRÅGÅS

Arten var til stede i ytre del fra 7. april til 2. mai, med maks. antall 15 ind. den 23. april. En enkeltfugl ble sett utover i mai og 29. juli. På sensommer/høst var små flokker til stede i Svartelvdeltaet fra 8. august til 23. november. Maks. antall var 48 ind. den 16. september.

KANADAGÅS

Arten var til stede hele sesongen fra 7. april til 23. november. Utover våren ble det sett maks. 30 ind., det var i Svartelvdeltaet 19. april. Utover høsten økte antallet i Svartelvdeltaet til 400 ind. 18. oktober og 5. og 7. november. Hekking: Som de to foregående år hekket et par i Svartelvdeltaet. Det første reiret ble tatt av flommen, men nytt forsøk resulterte i en liten unge 18. juni.

Krysning GRÅGÅS x KANADAGÅS

Trolig samme fugl ble sett i Svartelvdeltaet 26. september, 17.-21. oktober og 20. november.

Her er krysningen fotografert av Helge Kapelrud den 17. oktober.

HVITKINNGÅS

På våren var arten til stede med 1-3 ind. i ytre del av vika og Svartelvdeltaet fra 8. april til 27. mai. På høsten var arten periodevis til stede i Svartelvdeltaet, fra 5. til 10. oktober var hele eller store deler av den flokken som gjerne holder til på Koigen i Hamar sentrum innom deltaet, med maks. ca. 150 ind. Denne flokken forlot Hamar og Hedmark den 18. oktober.

GRAVAND

To ind. besøkte ytre del av vika den 19. april. Den 30. april ble et ind. sett ved Vikingskipet. Den 15. september ble 3 ind. sett i Flagstadelvdeltaet.

BRUNNAKKE

Arten var til stede hele sesongen, fra 16. april ytterst i vika, fram til 22. november i Svartelvdeltaet. I juni - juli ble det gjort 11 observasjoner. Maks. antall på våren var 35

ind. den 26. april i ytre del, på høsten 53 ind. i Svartelvdeltaet 15. september. Det er ingen tegn som tyder på at arten har hekket.

SNADDERAND

Et par holdt til ytterst i vika 24. april, og to dager senere en hann i Svartelvdeltaet.

KRIKKAND

Arten var til stede hele sesongen, fra 7. april til 14. november. I juni - juli var det 10 observasjoner. På våren har arten vært tallrik både i 2017 og 2018. Maks. antall på våren var 918 ind. i Svartelvdeltaet den 1. mai, i tillegg 96 ind. i andre deler av reservatet. På høsten maks. 117 ind. den 29. august i Svartelvdeltaet. Ingen rapporter om ungekull.

STOKKAND

Flokker har de siste årene vært til stede i Mjøsa hele vinteren, og den 7. april ble de første sett i reservatet, ved Vikingskipet. Arten ble sett fram til 20. november, da lå det 130 ind. i Svartelvdeltaet. Størst antall under vårtrekket var 682 ind. den 24. april, fordelt på 347 ind. i ytre del av vika, 316 ind. i Svartelvdeltaet, og 19 ind. i andre delområder. Størst antall under høsttrekket var 665 ind. den 14. oktober, fordelt på 500 ind. i Svartelvdeltaet, 135 ind. i Flagstadelvdeltaet og 30 ind. ved Vikingskipet. Sammenlignet med 2017 var det færre stokkender som rastet på vårtrekk. Det var da 6 telledager med over 600 ind., i år kun to slike dager. Antallet på høsten var mer sammenlignbart de to årene.

Hekking: Hunn med 6 nyklekte unger den 6. juli ved Vikingskipet.

STJERTAND x STOKKAND

En hann i Svartelvdeltaet 26. september, kanskje samme hybrid som er sett her tidligere år.

STJERTAND

Arten ble sett i ytre del av vika og i Svartelvdeltaet fra 16. april til 5. mai, med maks. antall var 9 ind. i deltaet den 25. april. I juni til august ble det gjort 4 observasjoner av enkeltfugler. Fra 5. september til 18. oktober var det ti observasjoner av 1-2 fugler.

KNEKKAND

Det ble observert et par i Svartelvdeltaet 29. april til 6. mai. Den 3. mai var det ytterligere en hann til stede.

Knekkand hann i Svartelvdeltaet den 29. april. Foto: Mette Myhrer.

SKJEAND

I perioden 2. til 13. mai ble et par stadig sett i Svartelvdeltaet, og fra 4. mai også i Flagstadelvdeltaet. De to siste dagene vekslet de mellom de to områdene. Den 2. mai var det to hanner til stede. På sensommer/høst ble arten sett i Svartelvdeltaet: Fra 29. juli til 5. august ble det sett 3-5 ind. Videre utover til 28. september ble det i perioder sett 1-2 ind.

TAFFELAND

En hann ble oppdaget i Svartelvdeltaet så seint som 9. november. To dager seinere var det uventet mange, 11 hanner og 5 hunner. Dagen etter var det 6 hanner, og neste dag var de vekk.

TOPPAND

Arten ankom reservatet den 22. april med 4 ind. i ytre del. Allerede to dager senere var det 37 ind. her. Deretter ble arten sett i de ulike delområdene utover til 22. mai. I perioden 12. juni til 2. august ble det gjort 7 observasjoner av 1-6 ind. En ungfugl klekt i år ble sett i Svartelvdeltaet 31. juli. Dette indikerer at arten har hekket her eller i nærheten. Utover høsten fra 27. august til 22. september ble arten sett mer regelmessig i antall av opptil 9 ind.

BERGAND

Arten ble kun sett i Svartelvdeltaet på høsten; en hunn 30. september til 18. oktober, og 5 hunnfargede fugler den 11. november.

HAVELLE

To hanner og en hunn ble sett 22.-26. mai ved Vikingskipet og i ytre del av vika.

Havelle hann i ytre del av reservatet den 26. mai. Foto: Kjell A. Kristiansen.

SVARTAND

Et par ved Vikingskipet 8. mai. Tre observasjoner av 1-3 hunnfargede fugler s. sted 24. oktober til 1. november.

SJØORRE

Kun én observasjon: Fire ind. i Svartelvdeltaet 26. september.

KVINAND

Arten er til stede hele vinteren når Mjøsa er åpen, og den ble sett i reservatet fra 7. april til 4. desember. Maks. antall på våren var 28 ind. i ytre del den 16. april. Maks. antall på høsten var 15 ind. den 18. oktober i Svartelvdeltaet. Hekking: Fra 2. juni ble minst to ungekull sett i Kåteruddammen og Svartelvdeltaet.

LAPPFISKAND

En hann 19. april i ytre del av reservatet, og en hunnfarget fugl i den nye dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet 30. september til 9. oktober.

SILAND

Som tidligere har arten opptrådt fåtallig, med maks. 4 ind., i perioden 24. april til 17. juli. Heller ikke i år er arten sett på høsten.

LAKSAND

Arten ble observert i reservatet hele året fra 1. januar til 20. desember. De største konsentrasjonene var 20 ind. i ytre del av området 26. april, og like mange mellom

bruene (Stangebrua og Dovrebanen) den 1. november. En hunn med 12, senere 10 unger, ble sett i Svartelvdeltaet.

SMÅLOM

På våren ble 1-2 smålom sett 3.-23. mai i ulike delområder, de fleste i ytre del. Den 9. august ble 2 ind. sett ved Vikingskipet.

STORLOM

På våren ble arten sett fra 25. april til 26. mai i ytre del, og også ved Vikingskipet, maks. antall var 10 ind. utenfor reservatgrensa 3. mai. Fra 27. juli til 29. august ble 1-2 ind. sett i de samme delområdene.

DVERGDYKKER

I Svartelvdeltaet ble 2 ind. sett 2. august, og 1-2 ind. 16.-20. september.

De to dvergdykkerne i Svartelvdeltaet den 18. september. Foto: Brit Rennemo.

TOPPDYKKER

To ind. besøkte ytre del av reservatet 24. april, og den 1. mai lå et ind. i område Vikingskipet.

HORNDYKKER

Tre ind. ble sett i ytre del av området 3. mai. Fire observasjoner i august i Svartelvdeltaet av enkeltfugler. Et ind. i Flagstadelvdeltaet den 9. september.

STORSKARV

Arten er sett fra 20. april til 9. desember i alle delområder, men oftest ved Vikingskipet. Maks. antall på våren var 4 ind. i ytre del og ved Vikingskipet, og på høsten 22 ind. i Svartelvdeltaet.

EGRETTHEGRE

To besøk av enkeltfugler i 2018; 3. mai og 30. juli, begge i Svartelvdeltaet.

GRÅHEGRE

Arten er sett i beskjedent antall i alle delområder i perioden 23. april til 12. november. Størst antall var 8 ind. i Svartelvdeltaet den 17. juli.

HAVØRN

Kun én observasjon; en ungfugl krysset E6 den 26. oktober.

SIVHAUK

Sivhauk har gradvis etablert seg som en regelmessig gjest i Åkersvika; til sammen ble det gjort 40 obs. i 2017, og 34 obs. i 2018. De fleste observasjonene ble gjort i Svartelvdeltaet i august. Her var det i perioder en voksen hunn og en ungfugl, noen ganger sammen. Den 19. august ble tre individer sett samtidig.

Ung sivhauk på jakt i Svartelvdeltaet den 5. august. Foto: Brit Rennemo.

MYRHAUK

Kun én observasjon; en ungfugl 26. september i Svartelvdeltaet.

FISKEØRN

Etter 22 observasjoner i 2017, ble det i år rapportert inn hele 67 observasjoner. Arten ble sett fra 19. april til 4. september. Sju ganger ble det sett to fugler sammen, og den 13. august ble det sett tre fiskeørner samtidig.

SIVHØNE

Arten var til stede i området fra 19. april til 10. oktober. Hekking ble påvist to steder: I dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet var det en stor og tre mindre ungfugler den 15. august. I Kåteruddammen i Svartelvdeltaet syntes en fugl å ligge på reir 27. mai, og i august ble en ungfugl sett.

SOTHØNE

Arten var til stede i området fra 21. april til 16. oktober. Hekking ble påvist i dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet, hvor en unge ble sett 23. august. I Svartelvdeltaet ble 1-2 voksne og 1-2 ungfugler sett utover høsten. De sistnevnte kan være klekt utenfor reservatet.

Ung sothøne i Svartelvdeltaet den 21. september. Foto: Brit Rennemo.

TRANE

Tranene bruker ikke Åkersvika i særlig omfang, det foreligger 12 observasjoner av 1-6 fugler fra 8. april til 10. september. I tillegg 22 overflygende fugler ved Svartelvdeltaet 16. september.

TJELD

Arten var til stede i reservatet fra 15. april til 15. august. Største ansamling var 10 ind. i område Vikingskipet 4. mai. Spill og parring ble observert på Espern i april, og en voksen

med en liten unge ble sett her 7. juni, og paret med to unger ble sett 16. juni. En fugl lå på reir ved den nye dammen øst for E6 i Flagstadelvdeltaet så seint som 24. juni.

HEILO

Kun to observasjoner i år; en flokk på 27 ind. i flukt over Svartelvdeltaet den 1. mai, og ett trekkende individ ved Espern 15. oktober.

VIPE

De første 5 vipene ble sett i område Vikingskipet den 5. april. Arten ble sett gjennom hele sesongen, men ingen store konsentrasjoner ble registrert. Maks. antall var 16 ind. i Svartelvdeltaet den 25. mai. Den siste ble sett samme sted 5. oktober.

DVERGLO

Arten ble sett fra 19. april til 26. juli. Det var oftest 1-3 fugler, men småflokker ble observert, maks. antall var 9 ind. 21. april i ytre del av reservatet og 8 ind. i Svartelvdeltaet 4. mai. Det ble observert spill og kurtise i sistnevnte delområde, og to ungfugler ble sett her 21. og 26. juli. Det er usikkert om disse var klekt i reservatet.

SANDLO

Under vårtrekket rastet arten fra 19. april til 10. mai, først i ytre del, senere i deltaene. Antallet var beskjedne 1-4 ind. På høsten ble arten sett 26. juli til 12. september, maks. antall var 15 ind. i Svartelvdeltaet 9. september.

SMÅSPOVE

Arten rastet på vårtrekk fra 25. april til 12. mai, stort sett i ytre del av reservatet. Maks. antall var 65 ind. i ytre del den 4. mai, nesten samme antall og dato som i 2017.

STORSPOVE

Arten rastet fra 12. april til 4. mai, først i ytre del, senere også innover i deltaene. Antallet varierte stadig, maks. var 56 ind. den 20. april. I perioden 5. august til 12. september ble 1-2 ind. på vei sørover observert, de fleste i Svartelvdeltaet.

SVARTHALESPOVE

Enkeltindivider rastet 24. april i Svartelvdeltaet, 30. april i område Vikingskipet, og 9. august i Svartelvdeltaet.

Svarthalespove i område Vikingskipet 30. april. Foto: Helge Kapelrud.

LAPPSPOVE

I perioden 29. april til 7. mai rastet 1-2 ind. i delområdene Vikingskipet og Flagstadelvdeltaet.

POLARSNIFE

To ind. rastet 11. mai, og en ungfugl rastet 9.-10. september, alle i Svartelvdeltaet.

BRUSHANE

De to første hanene ble observert i ytre del 5. mai. Allerede dagen etter var det 29 ind. til stede. Etter det ble avtagende antall sett til 27. mai. I Svartelvdeltaet ble enkeltfugler sett 22. juni og 12. juli. Fugler på sørtrekk rastet fra 21. juli til 23. september, de aller fleste i Svartelvdeltaet. Maks. antall var 35 ind. den 8. september.

TEMMINCKSNIFE

Det rastet 1-3 ind. i de to deltaene 6.-23. mai. Videre ble enkeltindivider sett i Svartelvdeltaet 26. og 28. juli, og 10. august. En ungfugl på Espern i ytre delområde 11. august.

MYRSNIFE

Arten rastet kort på vårtrekk fra 8.-11. mai, med maks. antall 15 ind. den 10. mai. Litt uventet ble 1-2 ind. sett 1.-2. juli, trolig på tidlig høsttrekk. Senere var arten til stede en lang periode fra 21. juli til 8. oktober, med maks. 20 ind. 8. september. Nesten alle observasjonene ble gjort i Svartelvdeltaet.

DVERGSNIFE

To ind. i Svartelvdeltaet 10. mai, og 1-2 ind. samme sted 9.-10. september.

STRANDSNIPE

Arten var til stede hele sesongen fra 19. april til 20. september. Høyeste antall var til sammen 14 ind. den 12. august. De aller fleste observasjonene ble gjort i Svartelvdeltaet, hvor arten også trolig hekket.

SKOGSNIPE

Arten rastet under vårtrekk fra 16. april til 7. mai, først i ytre del av reservatet, senere lengre inn. Maks. antall var 15 ind. den 24. april. Rastende på trekk sørover ble det observert 1-2 fugler 12. juli til 13. august, nesten alle i Svartelvdeltaet.

SOTSNIPE

Arten ble observert i Svartelvdeltaet med 1 ind. 10. mai og 2 ind. 9. august.

Sotsnipe i Svartelvdeltaet, foto gjennom teleskop den 10. mai. Foto: Brit Rennemo.

GLUTTSNIPE

Arten rastet på vårtrekk fra 26. april til 22. mai, høyeste antall var til sammen 38 ind. i ulike delområder den 5. mai. Allerede 18. juni ble de første fuglene sett i Svartelvdeltaet, og arten ble sett regelmessig i lite antall utover til 8. september.

GRØNNSTILK

Arten rastet under vårtrekk fra 27. april til 22. mai. Maks. antall var 90 ind. den 7. mai, hvorav 67 ind. i Svartelvdeltaet. Allerede den 22. juni ble de første fuglene sett igjen, og de ble observert fram til 5. september. Viktigste delområde var Svartelvdeltaet

RØDSTILK

Arten rastet under vårtrekk fra 29. april til 27. mai, med maks. antall 5 ind. i Svartelvdeltaet og 1 ind. i Flagstadelvdeltaet den 6. mai. I perioden 5. august til 13. september ble det observert 1-4 ind. Arten ble sett i alle delområder, med størst aktivitet i Svartelvdeltaet.

KVARTBEKKASIN

To ind. søkte næring i Svartelvdeltaet den 8. oktober.

ENKELTBEKKASIN

Dette er en art som bare i liten grad fanges opp når man teller fugler med teleskop. Den ble registrert med 1-4 ind. fra 26. april til 11. mai. Fra 1. juli til 24. oktober ble arten igjen registrert, med maks. antall 20 ind. den 8. september. Flest observasjoner ble gjort i Svartelvdeltaet.

HETTEMÅKE

De første 20 ble sett i ytre del fra 7. april. Fram til 1. august var arten å se jevnlig, etter det kun 5 observasjoner, den siste så seint som 15. november. Høyeste antall var 170 ind. i ytre del av reservatet den 15. april.

Hekking: Fuglene samlet seg etter hvert rundt holmen mellom Stangebrua og Dovrebanen, hvor det ble klekt minst 200 unger i 2015. Men som i 2016 og 2017 ble også i år vannstanden for høy og kolonien ble forlatt. Men da vannet begynte å synke igjen, etablerte hettemåkene en ny koloni på drivved og plantedeler som hadde strandet på en mudderbanke like vest for E6 i Flagstadelvdeltaet. Den 29. mai var det minst 36 ind. rundt kolonien, og flere av dem lå på reir. Den 26. juni fantes det «noen få unger» her. I Svartelvdeltaet ble det senere sett opptil 16 flygedyktige unger, muligens fra denne kolonien.

Mange hettemåkepar og minst to par makrellterne hekket på denne mer eller mindre flytende ansamlingen av drivved og plantedeler nær E6. Foto 29. mai Jon Bekken.

FISKEMÅKE

Arten holder til rundt Hamar gjennom vinteren, i hvert fall så lenge det er åpent vann i Mjøsa. Både ved årets start og årets slutt var det 40-50 ind. ved Hamar brygge/Koigen. I Åkersvika ble arten sett fra 7. mars til 15. november. Maks. antall på våren var 219 ind. i Flagstadelvdeltaet den 1. mai. Gjennom sommer og høst var maks. antall 20 ind.

Hekking: Det ble påvist hekking eller hekkforsøk både ved Espern (to reir), ved Vikingskipet og i de to deltaene.

SILDEMÅKE

Den første sildemåka ble sett i ytre del den 1. april. Arten ble sett i et lavt og varierende antall gjennom hele sesongen fram til 3. oktober. Maks. antall var 20 ind. ved Vikingskipet den 3. mai. Minst ett par syntes å hekke på industritak på Midtstranda.

GRÅMÅKE

Arten holder til rundt Hamar gjennom vinteren, i hvert fall så lenge det er åpent vann i Mjøsa. På årets første dag ble 80 ind. sett i ytre del av reservatet. Fra 31. mars ble det sett varierende antall i alle delområder, maks. antall var til sammen 264 ind. den 15. april og 250 ind. på Sælidjordet den 27. mai.

POLARMÅKE

En ungfugl ble oppdaget i område Vikingskipet den 31. oktober. Den ble også sett i Åkersvika 7. og 10. november. Den holdt mest til på Koigen ved Hamar sentrum, hvor den ble sett til 23. november.

Polarmåka som besøkte Hamar og Åkersvika høsten 2018. Foto: Kjell A. Kristiansen.

SVARTBAK

Arten ble observert i lite antall fra 8. april til 10. november, fordelt på alle delområder. Maks. antall var 15 ind. på Sælidjordet og 7 ind. i Svartelvdeltaet den 27. mai. Trolig var det takhekking på Midtstranda i område Vikingskipet sammen med andre måker. En ungfugl ble sett sammen med voksenfugl fra 19. august, stasjonær her helt til 22. oktober.

MAKRELLTERNE

Arten ble sett i beskjedne antall fra 3. mai til 15. august (nesten samme periode som i 2016 og 2017). Største antall var 10 voksne ind. i Svartelvdeltaet den 3. juli. I tillegg en sein observasjon av en ung fugl i ytre del av reservatet 26. september.

Hekking: De tre foregående år startet et par hekking på en liten holme i område Vikingskipet. I år kom nok flommen for tidlig og holmen ble helt oversvømt, men paret hekket etter flommen, en unge ble sett på strandet drivved utenfor minkfórfabrikken 22. og 30. juli. Foreldrene var stasjonære i dette området lenge utover. I hettemåkekolonien like vest for E6 i Flagstadelvdeltaet hekket minst to par, 2 + 1 nylig flygedyktige unger ble matet 8. juli.

RØDNEBBTERNE

Kun to observasjoner; en voksen fugl i ytre del 5. mai, og en ungfugl i Svartelvdeltaet 23. september.

LOMVI

Også dette året var det lomvi i Mjøsa, det ble rapportert 17 observasjoner av 1-6 ind. fra februar til oktober. I Åkersvika to observasjoner av enkeltindivider; 6. oktober mellom

Dovrebanen og Stangebrua, og 7 dager senere på det store vannspeilet utenfor Vikingskipet.

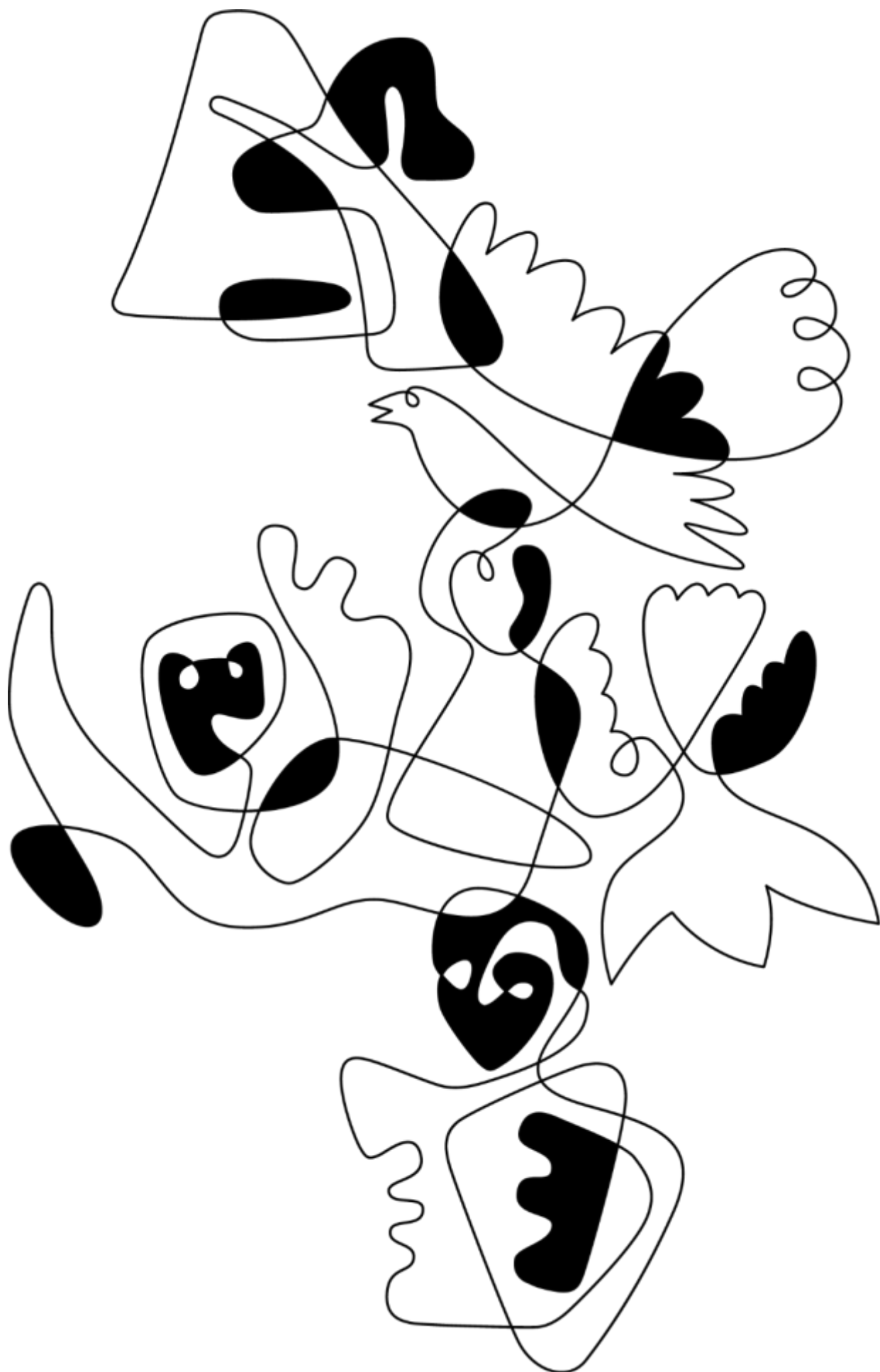
Litteratur

Bekken, J. 2015. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2015. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 15 s.

Bekken, J. 2016. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2016. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 16 s.

Bekken, J. 2017. Fugletrekket i Åkersvika naturreservat 2017. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 18 s.

Kristiansen, K.A. 2014. Fugletrekket i Åkersvika Naturreservat 2014. Rapport til Fylkesmannen i Hedmark. 17 s.

FYLKESMANNEN I INNLANDET

Postboks 987, 2604 Lillehammer | fminpost@fylkesmannen.no | www.fylkesmannen.no/innlandet

ISBN: 978-82-8410-009-8